

Instructions :

1. Question No. 1 & 2 are compulsory.
2. Attempt any Three from Q. 3 to Q. 6.
3. Attach the outline maps Kokan and Mumbai inside the main answersheet.

Q.1 A) Name and mark the following in the given outline map of Mumbai: [5]

- 1) Vihar Lake
- 2) SEEPZ
- 3) A Creek observing pollution
- 4) A place of historical importance
- 5) A place of wholesale market

B) Name and mark the following in the given outline map of Kokan. [5]

- 1) Head quarter of Raigad district
- 2) A place of religious and beach tourism in Ratnagiri district
- 3) MIDC area in Thane district
- 4) A polluted river in Ratnagiri district
- 5) A district famous for Alphanso mango

Q.2 Write short notes (Any Four) :

- a) Green consumption
- b) Complimentarity
- c) Eco-tourism
- d) E-Waste
- e) Eco-friendly lifestyle
- f) Market oriented industries

Q.3 Discuss the importance of transport and communication in regional development. [10]

Q.4 Explain various objectives / motivations of tourism. [10]

Q.5 Give brief explanation of various environmental movement in India. [10]

सूचना :

१. प्रश्न क्र. १ व २ अनिवार्य आहेत.
२. प्रश्न क्र. ३ व ६ पैकी कोणतेही तीन प्रश्न सोडवावेत.
३. मुंबई आणि कोकणचे नकाशा आराखडे मुख्य उत्तरपत्रिकेच्या आत जोडावेत.

प्र.१ अ) खालील बाबी मुंबई नकाशा आराखड्यात दाखवा आणि नावे लिहा. (५)

- १) विहार तलाव
- २) सिद्ध
- ३) प्रदूषित असलेली एक खाडी
- ४) ऐतिहासिक महत्वाचे एक ठिकाण
- ५) घाऊक बाजार असणारे एक ठिकाण

ब) खालील बाबी कोकण नकाशा आराखड्यात दाखवा आणि नावे लिहा. (५)

- १) रायगड जिल्हयाचे मुख्यालय
- २) रत्नागिरी जिल्हयातील धार्मिक आणि किनारी पर्यटनाचे ठिकाण
- ३) ठाणे जिल्हयातील औद्योगिक वसाहतीचे ठिकाण
- ४) रत्नागिरी जिल्हयातील प्रदूषित नदी
- ५) हापूस आंब्याकरिता प्रसिध्द असलेला जिल्हा

प्र.२ टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) (२०)

- १) हरित उपभोग
- २) पूरकता
- ३) पर्यावरण केंद्रित पर्यटन,
- ४) इ - कचरा
- ५) पर्यावरण स्नेही जीवनशैली
- ६) बाजारधिष्ठित उद्योगधंदे

प्र.३ वाहतूक आणि संदेशवहनाचे प्रादेशिक विकासात असलेले महत्व स्पष्ट करा. (१०)

प्र.४ पर्यटनाचे विविध हेतू / प्रवृत्त करणाऱ्या घटकांचे स्पष्टीकरण द्या. (१०)

प्र.५ भारतातील विविध पर्यावरणीय चळवळींचे थोडक्यात स्पष्टीकरण द्या. (१०)